

WIJ HEBBEN HIER GEEN ECONOMIE VAN LATTE-HAVERMELKDRINKENDE YUPPEN, MAAR VAN IETS MAKEN EN SAMEN DE MOUWEN OPSTROPEN

Dat het goed gaat met de regio Brainport Eindhoven mag geen geheim heten. De grote uitdaging, met al die werkgelegenheid en economische voorspoed, is om het een regio te laten zijn van en voor iedereen. Nu en in de toekomst. Wethouder Stijn Steenbakkers en Emma Briggs vertellen over het geheim en de unieke kracht van de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en het onderwijs.

Het gaat dus heel goed met de regio Brainport Eindhoven:

Rabobank verwacht een economische groei van 2,5 tot 3 procent voor 2023 in Brainport Eindhoven. Zet dat af tegenover de 2 procent in het hele land en deze regio is samen met Groot-Amsterdam het beste kindje van de klas. Volgens het onlangs uitgekomen rapport is het duidelijk waardoor het komt. 'De gunstige regionale omstandigheden, zoals de hoge dichtheid en massa van de economie en specifieke clusters, de grote en goed opgeleide arbeidsmarkt en de kennisnetwerken.' Als je dat jargon een beetje afpelt, kan je ook zeggen: er zijn hele goede bedrijven waar veel geld wordt verdiend en daar speelt de regio goed op in. Het is aan CDA-wethouder Steenbakkers om die groei in goede banen te leiden want hij is verantwoordelijk voor Brainport, economie, onderwijs en de gebiedsontwikkelingen KnoopXL en Eindhoven-Noordwest. 'Het bijzondere is dat het hier altijd een economie van 'samen' is geweest: slimme koppen die iets bedenken, maar je hebt ook mensen nodig die alles maken. Vroeger ging dat om radio's en tv's bij Philips, maar nu om chips bij ASML, elektrische trucks bij DAF, innovaties op het gebied van zorg en gezondheid bij Philips en duurzame lichtinnovatie bij Signify.'

Beeld: Lou Rie Shutterstock

De groei van tegen de 3 procent drijft op het unieke ecosysteem, bestaand uit zes grote OEM-bedrijven (bedrijven, zoals ASML, die producten leveren ten behoeve van een merkeverancier) en 6.500 MKB-bedrijven. Zij vormen samen met de kennisinstellingen en overheid een hecht systeem van denken en maken. 'Dat doen we door binnen Brainport Eindhoven zeer intensief samen te werken met elkaar zonder in hokjes te denken. Daardoor heeft het kabinet gezegd: wij hadden ooit twee economische kerngebieden en daar komt de regio Brainport Eindhoven bij. Dit is het bewijs dat regio en stad moeten samenwerken en elkaar versterken.'

ASML Veldhoven

Gezellig in de stad

Het succes van de regio zorgt ook voor een opdracht aan de lokale overheid, namelijk hoe hou je het voor iedereen een beetje gezellig in de stad? Als ASML 500 mensen per maand aanneemt dan komt er natuurlijk veel druk op woningen, wegen, scholen en andere verhuizingen. Daarom ontwikkelt de regio Brainport Eindhoven in samenwerking het Rijk en de provincie een strategische agenda met drie pijlers: als eerste economie en innovatie, de tweede pijler is talent waarbij onder anderen gekeken wordt naar de vraag hoe je zorgt voor voldoende goede medewerkers (er worden de komende jaren 72.000 extra banen verwacht) en de derde pijler gaat over woon- en leefklimaat. 'Daarin hebben we vorig jaar in november een klapper gemaakt door een investeringspakket (MIRT, Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport, red.) af te spreken met het kabinet van 1,6 miljard euro.' Hij doet op een nieuw busstation voor 100.000 bewegingen, het bouwen van 9.000 woningen in de gebiedsontwikkeling KnoopXL rondom het station Eindhoven Centraal, een snelle busverbinding tussen het centrum van Eindhoven, ASML in Veldhoven en de High Tech Campus, de verbreding van de A58, capaciteit op het spoor en mobiliteitshubs en 110 km aan snelfietspaden. 'Inmiddels is het gebied Knoop XL de eerste toren (Bunkertoren) opgeleverd met 210 woningen voor de Zuidkant van het station wachten we momenteel nog op enkele uitspraken van de Raad van State en zien we hopelijk dit jaar de eerste schop in de grond. Stap voor stap in samenwerking ervoor zorgen dat de stad en regio leefbaar, bereikbaar en een gezonde economie houdt.'

Transformatie

Eindhoven focust trouwens niet alleen op de binnenstad, maar zes 'winkel'-gebieden worden daarnaast ook van impulsen voorzien en daar vertelt Emma Briggs wat meer over. Briggs heeft namelijk als opdracht marktpartijen te helpen bij de transformatie van centrumgebieden met monofunctioneel winkelen naar multifunctioneel gebruik. 'Als je kijkt naar hoe een stadscentrum vroeger groeide dan begon dat altijd bij de samenkomst van mensen, zij woonden, werkten en handelden in een stad en dan kwamen er vanzelf winkels, kroegen en hotels bij omdat daar behoefte aan was.' De laatste decennia ging dat echter andersom, legt Briggs uit. 'Er werd een plek aangewezen waar je kon winkelen en daar gingen mensen ook wonen. Maar ja, door de komst van internet gaat het eigenlijk weer zoals vroeger; eerst is er een plek waar mensen wonen en dan ontstaan er allerlei initiatieven. Mensen gaan naar een stad om iets leuks te doen.' Daarbij is het per definitie belangrijk om mee te bewegen als overheid. 'In de binnenstad zie je die beweging al, maar dat gaat nu ook gebeuren in de andere centra. Je ziet ook in de kleine centra dat de basis de menselijke behoefte is. Je zegt dus eerder: wat is de behoefte van een wijk dan dat je zomaar een winkelcentrum neerzet. Mensen gaan sporten, hebben werk te doen en hebben ze misschien zorg nodig? Of denk aan bibliotheken en scholen en dan volgt de commercie vanzelf.'

Lastige route

Dat klinkt logisch, maar in de praktijk is dit een lastige route. De praktijk is bijvoorbeeld dat je belanghebbenden moet overtuigen om samen te werken; dat dat ze niet alleen denken aan eigen omzet of huuropbrengsten, maar aan het collectief waarbij je pas later wat meer gaat verdienen. Dat is soms best een ingewikkelde route en bij het van de grond krijgen van initiatieven kan de gemeente een rol spelen. Een goed voorbeeld is de Woenselse markt en de Kruisstraat. Er is daar sprake van versnippering, maar een aantal ondernemers is toch gaan samenwerken. Er is actieve ondernemersvereniging gekomen en nu loopt de voorbereiding voor een BIZ (Bedrijfs Investerings Zone, red.) waarbij de ondernemers dus, met ondersteuning van de gemeente, samen investeren in de omgeving. 'De intrinsieke motivatie komt vanuit de ondernemers zelf', zegt Briggs. 'Maar als overheid kun je wel helpen om het initiatief van de grond te krijgen en te ondersteunen.' Een ander voorbeeld is de aanpak van Strijp S. Daar staken verschillende eigenaren de koppen bij elkaar. Er is een collectief opgericht en zelfs een plintstrategie gemaakt. 'Vragen over: van wie de plint is, de indirecte beleggingswaarde en de concrete invulling van de ruimte zijn mede onderwerp van gesprek.' Staat iedereen daar voor open? 'Dat gaat steeds beter en als je denkt dat een winkelcentrum

met alleen winkels de toekomst

heeft dan heb je onder een steen

gelegen. Dat brede aanbod is

essentieel en anders blijven

mensen lekker thuis. Die

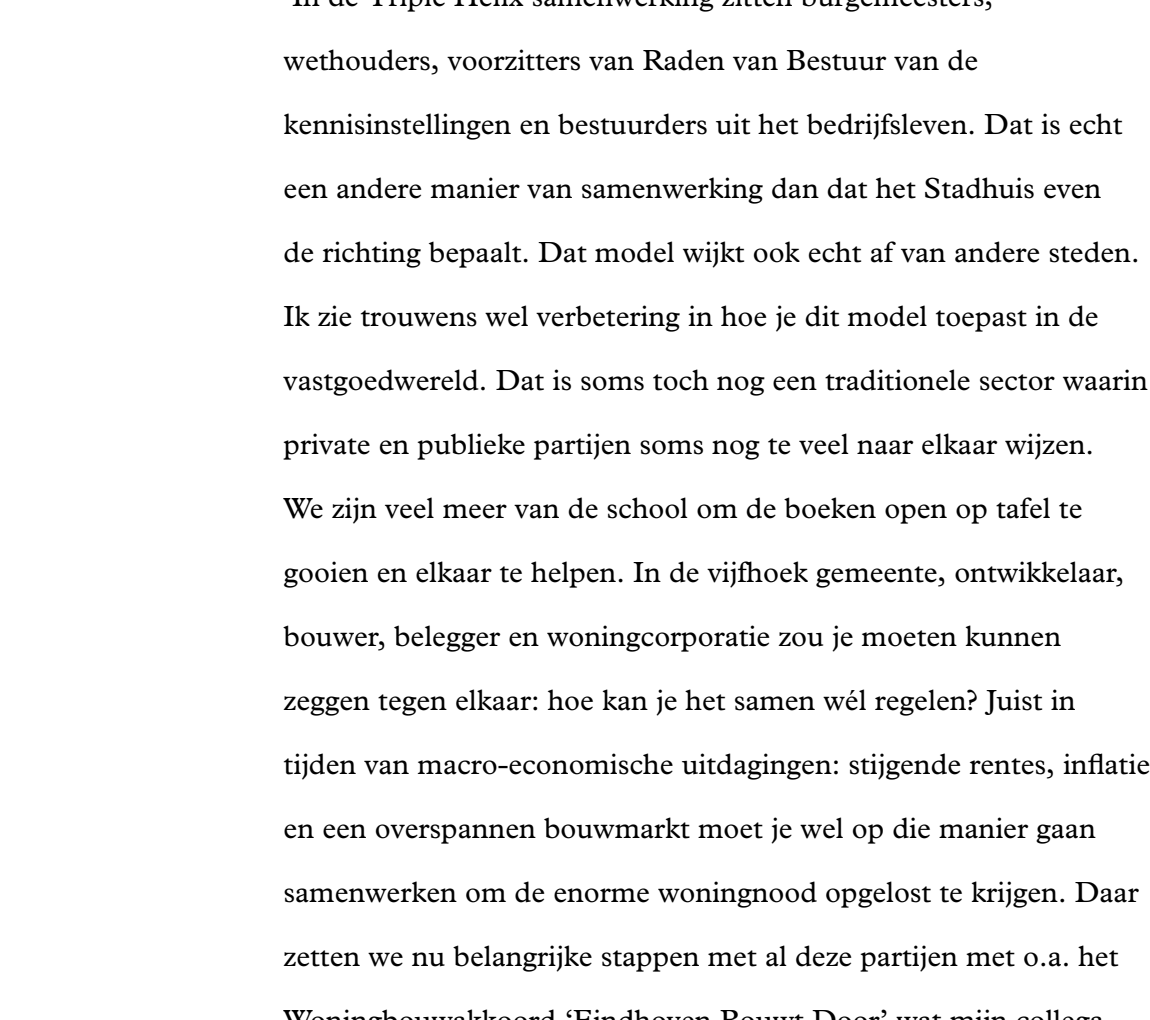
centrumgebieden zijn enorm

belangrijk voor de leefbaarheid.'

Museum directeur

Waardoor trek je zo'n project erdoorheen; hoe gaat de museumdirecteur in gesprek met de franchisenemer van de supermarkt? 'Het gaat erom dat je het gebied als een geheel gaat zien en dan heb je georganiseerd vermogen nodig. Er zijn altijd mensen die het lastig vinden, maar er zijn er ook die de kar trekken. Dat zie je in binnensteden, waar vaak een BIZ is en een sterke ondernemersvereniging, en als je die verschillende belangen bij elkaar kan brengen, krijg je een heel ander gesprek.' De gemeente Eindhoven heeft zes gebieden geprioriteerd voor zo'n aanpak. 'We geven richting aan de gewenste invulling van het gebied, matchen de juiste vastgoedeigenaren met de juiste ondernemers, daarna helpen we met vergunningen en proberen we processen te versnellen. De Gemeenteraad heeft zich gebogen over de plannen van Woensel XL en vindt dat een goede richting. Het duurt nog jaren voordat het klaar is, maar je ziet dat er veel van soortgelijke initiatieven op gang komen.'

Terug naar de wethouder. Het gaat Eindhoven dus economisch voor de wind, maar Steenbakkers vindt het belangrijk dat iedereen daarvan profiteert. 'Het gaat niet om een economie van alleen latte-havermelkdrinkende yuppen, maar juist ook om mensen die het maken en de mouwen opstropen. Bedenken is belangrijk, maar maken ook. Daarom moet ons woonprogramma ook betaalbaar zijn. Wij doen dit echt Triple Helix, met overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven samen. Bijvoorbeeld het Summa College, de grootste MBO-instelling hier, zit echt aan tafel als wij de strategie bepalen.'

Dutch Design Week

Dat meedenken is belangrijk?

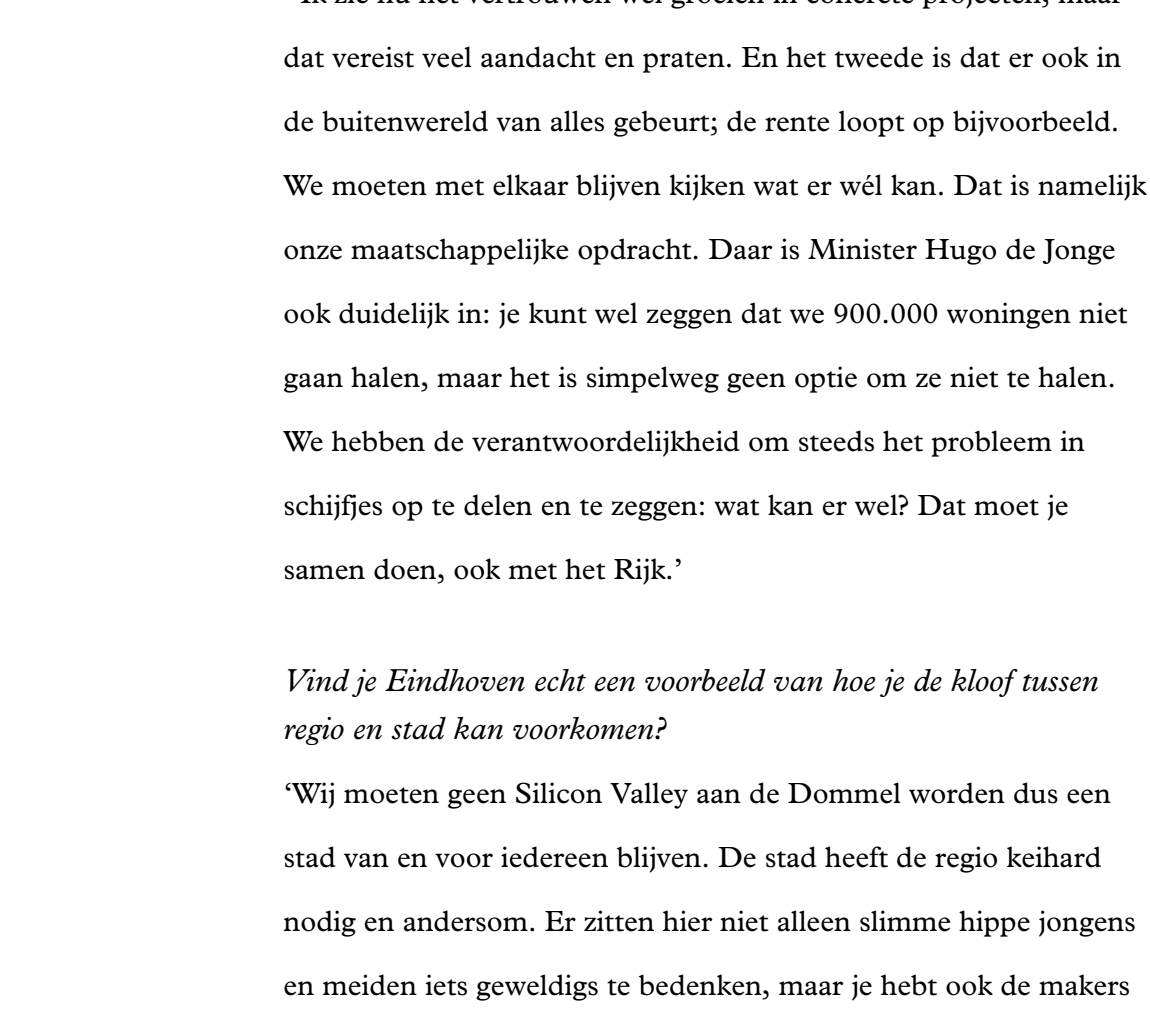
'In de Triple Helix samenwerking zitten burgemeesters, wethouders, voorzitters van Raden van Bestuur van de kennisinstellingen en bestuurders uit het bedrijfsleven. Dat is echt een andere manier van samenwerking dan dat het Stadhuis even de richting bepaalt. Dat model wijkt ook echt af van andere steden. Ik zie trouwens wel verbetering in hoe je dit model toepast in de vastgoedwereld. Dat is soms toch een traditionele sector waarin private en publieke partijen soms nog te veel naar elkaar wijzen. We zijn veel meer van de school om de boeken open op tafel te gooien en elkaar te helpen. In de vijfhoek gemeente, ontwikkelaar, bouwver, belegger en woningcorporatie zou je moeten kunnen zeggen tegen elkaar: hoe kan je het samen wél regelen? Juist in tijden van macro-economische uitdagingen: stijgende rentes, inflatie en een overspannen bouwmarkt moet je wel op die manier gaan samenwerken om de enorme woningnood opgelost te krijgen. Daar zetten we nu belangrijke stappen met al deze partijen met o.a. het Woningbouwakkoord 'Eindhoven Bouwt Door' wat mijn collega-wethouder Mieke Verhees initieert.'

Hoe zorg je dan voor die samenwerking concreet?

'Doet ervoor zorgen dat die partijen met elkaar praten. Dat als een project vastloopt die kijkt naar het getienpad van de oplossing. Het antwoord is ook gewoon veel koffie drinken met elkaar. Je hebt een basishouding van vertrouwen nodig, die moet je opbouwen en ik merk dat het daar soms nog aan ontbreekt.'

Waar loop je tegenaan in het betaalbaar houden van vastgoed?

'Als ik daar over praat dan gaat het om de belegger, de bouwver en de gemeente en dus moeten we samen naar een oplossing zoeken, hoe kan het wel. En het tweede is scherp zijn op de eisen die je als bouwver, ontwikkelaar en gemeente stelt. En het derde instrument dat je hebt zijn subsidies vanuit bijvoorbeeld het rijk, zoals de Woningbouwimpulsmiddelen. Wij gaan hier uit van 85 procent betaalbaarheid, dat is 30 procent sociaal en 55 procent midden. Dat lukt niet overal misschien, maar door samen te werken moet je een eind komen.'

'JE KUNT WEL ZEGGEN DAT WE 900.000 WONINGEN NIET HALEN, MAAR DAT IS SIMPELWEG GEEN OPTIE'

Waar loop jij nog meer tegenaan in het realiseren van jouw ambities als wethouder?

'Ik zie nu het vertrouwen wel groeien in concrete projecten, maar dat vereist veel aandacht en praten. En het tweede is dat er ook in de buitenwereld van alles gebeurt; de rente loopt op bijvoorbeeld. We moeten met elkaar blijven kijken wat er wél kan. Dat is namelijk onze maatschappelijke opdracht. Daar is Minister Hugo de Jonge ook duidelijk in: je kunt wel zeggen dat we 900.000 woningen niet gaan halen, maar het is simpelweg geen optie om ze niet te halen. We hebben de verantwoordelijkheid om steeds het probleem in schijfjes op te delen en te zeggen: wat kan er wel? Dat moet je samen doen, ook met het Rijk.'

Vind je Eindhoven echt een voorbeeld van hoe je de kloof tussen regio en stad kan voorkomen?

'Wij moeten geen Silicon Valley aan de Dommel worden dus een stad van en voor iedereen blijven. De stad heeft de regio keihard nodig en andersom. Er zitten hier niet alleen slimme hippe jongens en meiden iets geweldigs te bedenken, maar je hebt ook de makers nodig. Ik wil dus ook niets horen over termen als 'hoger-' en 'lager opgeleid', want we hebben iedereen keihard nodig. We moeten blijven investeren in de zachte kant van de samenleving. Het initiatief van collega Janneke van Kessel (stadsgezaant 'Brainport voor elkaar' en 'Inwonersparticipatie') is daarom ook zo belangrijk. Dan gaat het echt om iedereen laten meedoen en dan moet je denken aan thema's als schulphulpverlening, laaggeletterdheid want iedereen moet profiteren en de kans krijgen zich te ontwikkelen.'

'IN 2023 EN 2024 MOETEN ER GEWOON BOUWKRANEN KOMEN TE STAAN IN KNOOP XL'

Hoe zie jij het gebied Knoop XL over een paar jaar?

'In 2023 en 2024 moeten daar gewoon bouwkranen komen te staan. Dus we zijn heel

concreet bezig bij projecten die rond zijn bij de Raad van State om echt te beginnen. Zodat mensen zien dat de stationsomgeving gaat veranderen; die gaat de hoogte in en er heel stedelijk uitzien. Je wilt daar een fijne nieuwe wijk neerzetten. Dat moet gewoon gebeuren. Wij hebben allerlei uitdagingen, stikstof, oplopende rentes, maar het gaat er toch om samen een start te realiseren. Wat ik teveel zie in Nederland is dat mensen zich blindstaren op de lange termijn, maar je moet aan de slag.'